**<u>Obavijest za maturante:</u>**

Na pismenom dijelu ispita učenici će moći odabrati između dva ulomka iz književnih djela za pisanje interpretativnog eseja i jedne slobodne teme. Obzirom na to da učenicima treba određena priprema za pisanje eseja izdvojili smo nekoliko djela od kojih će biti zadana dva djela na dan polaganja pismenog dijela ispita.

**Pismeni dio ispita na školskoj maturi 2026. godine**

Popis djela i autora:

1. Francesco Petrarca: **Izbor iz poezije**
2. Johann Wolfgang Goethe: ***Patnje mladog Werthera***
3. Vjenceslav Novak: ***Posljednji Stipančići***
4. Miroslav Krleža: ***Gospoda Glembajevi***
5. Albert Camus: ***Stranac***

**Esej je potrebno oblikovati kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, završetak – i sadržajno i grafički). Potrebno je napisati oko 500-600 riječi (4 stupca teksta).**

**Učenici bi za valjan uvodni dio eseja trebali znati sljedeće podatke:**

1. naslov djela i autor,
2. što je djelo po vrsti (pjesma, drama (tragedija, komedija), roman ili pripovijetka)
3. kojem književnopovijesnom razdoblju djelo pripada
4. temu/problematiku djela u cijelosti
5. prepoznati temu/problematiku zadanog ulomka

**U razradbenom dijelu potrebno je:**

U središnjemu dijelu eseja razradite i argumentirajte svoju tvrdnju kojom ste odgovorili na polazno pitanje tako da argumentacija:

1. proizlazi iz razumijevanja djela u cjelini
2. proizlazi iz sadržajne i stilske analize polaznih tekstova i njihove uloge u djelu u cjelini
3. bude povezana s književnopovijesnim kontekstom u kojemu je djelo nastalo. Svoj tekst rasporedite u odlomke koji su jasno, logično i smisleno povezani.
4. povezati rečenice veznim sredstvima (*naime, štoviše, nadalje, također, budući da*….),
5. tvrdnje potkrijepiti citatima ili parafrazama

**U zaključnom dijelu potrebno je:**

1. započnite zaključak nekom od korisnih fraza (*u zaključku možemo reći, iz navedenoga možemo vidjeti da...*)
2. sažeto istaknite ono najvažnije, iznesite sažetak nekih glavnih tvrdnji koje su nositelji teme eseja
3. iznesite vlastito mišljenje/stav

# Izdvojeno gradivo iz hrvatskog jezika za polaganje mature

## PRVI RAZRED

1. **Znanost o književnosti** (povijest književnosti, teorija književnosti i književna kritika)
2. **Lirske, dramske, epske, lirsko-epske vrste i diskurzivni oblici** (navesti vrste i znatiih objasniti)
3. **Stilske figure**
4. **Temeljna civilizacijska djela** –*Biblija (*navesti sva djela, detaljnije o *Bibliji)*
5. **Stara grčka književnost** – nabrojati razdoblja i predstavnike
   Homer*: Ilijada (*o autoru i djelu, *Homersko pitanje)*
   Sofoklo: *Antigona (*o autoru i djelu*)*
6. **Rimska književnost** – nabrojati razdoblja i predstavnike
   Vergilije: *Eneida (*o autoru i djelu*)*
7. **Srednjovjekovna književnost**- značajke(trajanje epohe, glavne značajke i predstavnici)
   Aurelije Augustin: *Ispovijesti (*o autoru i djelu*)*
   Nacionalni epovi, trubadurska poezija i viteški roman (navesti nazive djela i glavne značajke općenito za vrste)
8. **Hrvatska srednjovjekovna književnost** –*Baščanska ploča (*glavne značajke, trajanje razdoblja i detaljniji o *Baščanskoj ploči)*
9. **Srednjovjekovna književnost u BiH**-*Humačka i Kočerinska ploča (*glavne značajke*,* trajanje razdoblja i detaljniji o *Humačkoj* i *Kočerinskoj ploči)*

## DRUGI RAZRED

1. **Značajke predrenesanse**
   Dante Alighieri – *Pakao* (osnovno o djelu i kratko o autoru) Francesco Petrarca – *Kanconijer* (osnovno o djelu i kratko o autoru)
2. **Značajke renesanse u europskoj književnosti**
   Miguel de Cervantes
   William Shakespeare – *Hamlet* (osnovno o djelu i kratko o autoru)
3. **Značajke renesanse u hrvatskoj književnosti**
   Marko Marulić – *Judita (osnovno o djelu i kratko o autoru)*
   Petar Zoranić
4. **Značajke baroka u europskoj književnosti**
5. **Značajke baroka u hrvatskoj književnosti**
   Ivan Gundulić – *Suze sina razmetnoga (osnovno o djelu i kratko o autoru)*
6. **Značajke klasicizma u europskoj književnosti**
   Jean Racine – *Fedra (osnovno o djelu i kratko o autoru)*
7. **Značajke prosvjetiteljstva u europskoj književnosti**
   Voltaire
8. **Značajke romantizma u europskoj književnosti**
   J. W. Goethe – *Patnje mladog Werthera (osnovno o djelu i kratko o autoru)*
   Edgar Allan Poe – *Crni mačak (osnovno o djelu i kratko o autoru)*

## TREĆI RAZRED

**HRVATSKI ROMANTIZAM**

1. Opće značajke (trajanje, značaj godina 1813., 1831., 1843, 1860., objasniti što označava termin hrvatski književni i narodni preporod i ilirski pokret)
2. Predstavnici
3. Ivan Mažuranić: *Smrt Smail -age Čengića* (osnovno o djelu)

**PROTOREALIZAM**

4. August Šenoa (Šenoina zasluga u hrvatskoj književnosti, najvažnija njegova djela, značajke povijesnih romana, o djelu Prijan Lovro)

**REALIZAM I NATURALIZAM U EUROPI**

5. Opće značajke (trajanje, usporedba s romantizmom, realistički junaci)
6. Predstavnici realizma u Francuskoj i djela
7. Predstavnici realizma u Rusiji i djela

8. F. M. Dostojevski: Zločin i kazna
9. Naturalizam (trajanje, opće značajke, predstavnici )

**HRVATKI REALIZAM**

10. Opće značajke (regionalna usmjerenost pisaca hrvatskog realizma , tematika hrvatskog realizma, predstavnici i djela)
*11.* Ante Kovačić :*U registraturi*

**MODERNIZAM U EUROPSKIM KNJIŽEVNOSTIMA**

12. Opće značajke (trajanje , nabrojiti pravce, predstavnike za liriku i dramu)
13. Charles Baudelaire: Cvjetovi zla

**HRVATSKA MODERNA**

14. Opće značajke hrvatske moderne (vremensko određenje, struje i grupacije, predstavnici i djela)
15. Antun Gustav Matoš

**ČETVRTI RAZRED**

1. Značajke moderne (avangarde), avangardni smjerovi
2. Značajke moderne proze
3. Franz Kafka: *Preobrazba/Proces*
4. Značajke moderne drame
5. Hrvatski ekspresionizam - *Antun Branko Šimić*
6. Miroslav Krleža: *Gospoda Glembajevi/Povratak Filipa Latinovicza*
7. Augustin Tin Ujević
8. Značajke i predstavnici epskog kazališta i kazališta apsurda
9. Albert Camus: *Stranac*
10. Ivo Andrić: *Prokleta avlija*
11. Druga moderna – krugovaši i razlogovci (trajanje, značajke, predstavnici)
12. Antun Šoljan: *Kratki izlet*

## Gradivo iz hrvatske gramatike

**a. razred: fonologija**

a) glasovne promjene (morfološki uvjetovane: palatalizacija, sibilarizacija, jotacija, nepostojano a, vokalizacija te alternacije ije i je);

**b. razred: morfologija**

a) Vrste riječi i njihove gramatička kategorije (imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi; glagoli, prilozi, prijedlozi, veznici, uzvici i čestice;
   - odrediti padeže
   - glagolska vremena, glagolske načine,
   - pravilno pisanje neodređenih zamjenica, pravilna upotreba priloga gdje, kamo, kuda; prijedlog kroz, zbog, radi)

b) pravopis (pravilno pisanje riječi: veliko / malo slovo, Ije-je)

**c. razred: sintaksa**

a) članovi rečeničnog ustrojstva
b) vrste nezavisno složenih rečenica (sastavne, rastavne, suprotne, zaključne i isključne);
c) vrste zavisno složenih rečenica

**d. razred: leksikologija**

a) leksem / leksik
b) semantički odnosi među leksemima: sinonimi, homonimi (homofoni / homografi), antonimi;
c) vremenska raslojenost leksika: arhaizmi, historizmi;
d) područna raslojenost leksika: lokalizmi, regionalizmi, dijalektizmi;
e) posuđenice (egzotizmi, internacionalizmi, eponimi;
f) onomastika (ojkonimi, oronimi, hidronimi, egzonimi, ktetici, etnici; etnonimi)